

D05-02d6

OCENJEVANJE PREVERITELJEV POROČIL O EMISIJAH TOPLOGREDNIH PLINOV

Kazalo

1	NAMEN.....	2
2	POUDARKI PRI OCENJEVANJU	2
2.1	Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije.....	2
2.2	Opazovanje izvajanja preverjanja.....	3
3	ZAPISI	5
4	IZMENJAVA INFORMACIJ	5
4.1	Sodelovanje s preveriteljem	5
4.2	Sodelovanje z nacionalnim pristojnim organom.....	5
4.3	Sodelovanje z pristojnim organom in akreditacijskim organom države članice	6
5	SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO	7
6	PREHODNE DOLOČBE	7
7	OBVLADOVANJE DOKUMENTA	7

1 NAMEN

Namen tega dodatka k D05-02 je določitev obsega in načinov ocenjevanja, ki so specifični za ocenjevanje preveriteljev poročil o emisijah toplogrednih plinov po SIST EN ISO 14065 in Uredbi (EU) št. 600/2012 (v nadaljevanju preveriteljev).

V ta namen se uporabljajo sledeči pojmi iz Uredbe (EU) št. 600/2012:

»preveritelj« pomeni pravno osebo ali drug pravni subjekt, ki opravlja dejavnosti preverjanja v skladu s to uredbo ter jo je akreditiral nacionalni akreditacijski organ na podlagi Uredbe (ES) št. 765/2008 in te uredbe, ali drugače pooblaščen fizično osebo, ne glede na člen 5(2) navedene uredbe

»preverjanje« pomeni dejavnosti, ki jih opravi preveritelj, da bi izdal poročilo o preverjanju v skladu s to uredbo

»EU ETS presojevalec« pomeni posameznega člana skupine za preverjanje, ki je odgovoren za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in ni EU ETS vodilni presojevalec

»EU ETS vodilni presojevalec« pomeni presojevalca sistema EU ETS, odgovornega za usmerjanje in nadzor skupine za preverjanje ter za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in poročanje o njem.

2 POUDARKI PRI OCENJEVANJU

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije (Uredba (EU) št. 600/2012, Priloga I) na področjih opredeljenih v prijavi za akreditacijo ali v prilogi k akreditacijski listini.

Ocenjevanje preveriteljev vključuje ocenjevanje glavne lokacije preveritelja oziroma dislociranih lokacij, kjer potekajo ključne aktivnosti in ocenjevanje izvajanja preverjanja pri upravljavcih naprav in operaterjih zrakoplovov.

2.1 Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije

Ocenjevalna komisija med ocenjevanjem na glavni lokaciji oziroma dislociranih lokacijah preveritelja uporablja poleg splošnih tehnik ocenjevanja predvsem sledeče tehnike: pregled zapisov, sistemskih dokumentov, razgovori z osebjem preveritelja, po potrebi posamičnim preveriteljem. Osredotoči se še posebej na:

- status preveritelja, zagotovitev neodvisnost (Uredba (EU) št 600/2012, člen 42, SIST EN ISO 14065, točka 5);
- primerno ločitev med funkcijami preverjanja/izobraževanja/preskušanja/kontrole, ko gre za opravljanje več takih aktivnosti pri istem preveriteljev;
- skladnost sistema vodenja kakovosti z zahtevami SIST EN ISO 14065 (SIST EN ISO 14065, točka 12);
- spremljanje sprememb zahtev za preverjanje;

- primernost kriterijev za usposobljenost osebja (specifična za vsak obseg akreditacije, ISO 14066, 4.3), vključenega v postopke preverjanja (za vse funkcije, npr. za: pregled prijave, izbor osebja, planiranje, neodvisni pregled poročil, odločitve, reševanje pritožb), praviloma se izpelje razgovor tudi s EU ETS presojevalcem. (Uredba (EU) št 600/2012, člen 35, 37, 38, 39, SIST EN ISO 14065, točka 6);
- postopke usposabljanja/vzdrževanja usposobljenosti osebja, še zlasti EU ETS vodilnih presojevalcev/presojevalcev, neodvisnega pregledovalca in tehničnega vodjo, spremljanje njihovega dela, (Uredba (EU) št 600/2012, člen 35);
- izbor skupine za preverjanje (Uredba (EU) št 600/2012, člen 36)
- primernost postopkov preverjanja, faze preverjanja (dogovor ISO 14064-3, tč. 4.3), planiranja (Uredba (EU) št 600/2012, člen 40, SIST EN ISO 14065, točka 8, ISO 14064-3)
- izvajanje ključnih aktivnosti na dislociranih lokacijah;
- učinkovitost sistema nadzora nad lokacijami, kjer se izvajajo kritične aktivnosti, če je relevantno;
- izvajanje preverjanj v tujini;
- obvladovanje in vzdrževanje zapisov z namenom dokazovanja učinkovite izvedbe procesa preverjanja. Dokumentacija preverjanja vključuje: prijavne dokumente in dokazila o pregledu prijave, poročilo o strateški analizi, delovno gradivo z obiska pri stranki in drugo gradivo, uporabljeno pri preverjanju, dokumentacija, ki podpira zaključke v poročilu o preverjanju in izjavi preveritelja, poročilo o preverjanju z osnutkom mnenja, dokazilo, da je poročilo pregledal neodvisni pregledovalec, da je bila sprejeta odločitev, poročilo ali izjava, ki ga preveritelj posreduje stranki, poročilo o analizi tveganja,... (SIST EN ISO 14065, točka 7.5, ISO 14064-3);
- priprava poročila o preverjanju in pisne izjave (SIST EN ISO 14065, točka 8.5, ISO 14064-3);
- uporabo certifikacijskega znaka.

Pri preveritelju ocenjevalci na začetnem in ponovnih ocenjevanjih izvede vsaj tri vertikalne presoje. Pri izboru se upošteva tudi primere organizacij z več lokacijami (»multi site«), primere postopkov preverjanja, izvedenega v tujini ter začetna in nadzorna preverjanja, primere pri upravljavcih naprav z veliko količino emisij in kompleksnimi emisijami (tudi procesne).

Ob rednih nadzornih obiskih se izvede vsaj ena vertikalna presoja za posamezno področje preverjanja tako, da se upošteva zgornje kriterije za izbor in zagotovi, da so pregledana vsa področja akreditiranja.

Pri izboru primerov za vertikalne presoje se upošteva tudi planirana ocenjevanja izvajanj preverjanj, tako, da se zagotovi enakomerno zastopanost akreditirane dejavnosti v ocenjevanjem vzorcu.

2.2 Opazovanje izvajanja preverjanja

Ocenjevanje preveritelja pri izvajanju preverjanja pomeni ugotavljanje ali se postopki preverjanja izvajajo po pravilih, kot so zapisana v sistemu vodenja preveritelja, ali sestava skupine za preverjanje izkazuje primerno poznavanje in razumevanje kriterijev za preverjanje, ima potrebne preveriteljske veščine in sposobnost za preverjanje oziroma ali preveritelj izpolnjuje relevantne zahteve Uredbe (EU) št. 600/2012.

Pri izbiri vzorca za opazovanje se upošteva kompleksnost obsega akreditacije ter število upravljavcev in operaterjev zrakoplovov, kjer se opravljajo preverjanja in kompleksnost preverjanj pri njih, število

EU ETS presojevalcev in EU ETS vodilnih presojevalcev, njihove izkušnje s preverjanjem, osebja, ki je vključeno v postopke preverjanja, postopke usposabljanja presojevalcev, stabilnost preveritelja in drugo. Pri planiranju opazovanj je treba upoštevati tudi, da se v vzorec vzame reprezentativno število osebja, ki izvaja preverjanje in upošteva tudi delež preverjan izvedenih v tujini.

V okviru začetnega ocenjevanja in ponovne ocenitve preveritelja se opazuje reprezentativni del preverjanj oziroma najmanj preverjanji pri dveh upravljavcih ali operaterjih zrakoplova. Eno izmed opazovanih preverjanj predstavlja preverjanje pri upravljavcih naprav z veliko količino emisij in kompleksnimi emisijami (tudi procesne), če je vključeno letalstvo, se ga opazuje posebej. Pred pričetkom opazovanja preverjanja preveritelj za opazovano preverjanje posreduje poročilo o predhodnem preverjanju, program preverjanja z informacijami o skupini za preverjanje in lokacijah preverjanja, opis organizacije upravljavca ali operaterja zrakoplova in drugo, kot npr. načrt monitoringa emisij toplogrednih plinov, dovoljenje za izpuščanje toplogrednih plinov in odločbo o emisijskih kuponih, poročilo o strateški analizi in analizi tveganja. Ocenjevalec oceni posredovano dokumentacijo in temu prilagodi ocenjevanje.

Pri opazovanju/ocenjevanju delovanja skupine za preverjanje morajo ocenjevalci pozorno spremljati:

- delovanje/medsebojno sodelovanje članov skupine za preverjanje (tudi opazovalcev, prevajalcev,...), vodenje skupine (obvladovanje sprememb v planu);
- način kontaktiranja s stranko (začetni (vsebina), zaključni sestanek (vsebina, evidenca prisotnih), obvladovanje nepredvidljive situacije);
- poznavanje zahtev (posameznih zahtev za preverjanje različnih naprav), postopkov in tehnik preverjanja (preverjanje metodologije monitoringa, način izbire vzorca, preverjanje nadzora nad podatki in sledenje podatkom,...);
- sposobnost pridobivanja stvarnih dokazov (primernost postavljenih vprašanj in osredotočenje na pomembne zahteve);
- razumevanje in poznavanje zahtev iz EU ETS direktive in podpornih dokumentov,
- usposobljenost preveriteljev za analizo korektnosti podatkov, na podlagi katerih je pripravljeno poročilo o emisijah toplogrednih plinov. Tak preveritelj mora imeti izkušnje na področju procesov, ki proizvajajo emisije, izkušnje in znanje (training) na področju ocenjevanja/obvladovanja podatkov, računovodskih principov.
- poznavanje nacionalnih zahtev za preverjanje in poročanje, poznavanje zahtev za usposobljenost osebja stranke);
- uskladitev različnih mnenj o ugotovitvah, nestrinjanja zapisana;
- poročanje o ugotovitvah (pravilna določitev ugotovitve, neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti zaboljšavo; ugotovitev povezana s kriterijem in dokazilom);
- čas trajanja, primernost programa preverjanja (relevantnost lokacij, pokritje obsega)

Po zaključku izvedenega preverjanja, ki je bilo opazovano s strani SA ocenjevalcev, mora preveritelj v roku dveh tednov SA predložiti poročilo, ki ga je pripravil za vodstvo presojeane organizacije. Ocenjevalna komisija pripravi poročilo o opazovanju presoje (OB05-43), ki vključuje tudi informacije o oceni vsebine naknadno poslanega poročila. Posebno pozornost je treba posvetiti vsebini poročila o preverjanju in pisni izjavi (SIST EN ISO 14065, točka 8.5, ISO 14064-3).

Ocenjevalci med opazovanjem preverjanja ocenjujejo delovanje celotne skupine za preverjanje.

Ocenjevalci obvestijo člane skupine za preverjanje o rezultatih z opazovanja preverjanja, če je mogoče, takoj po opazovanju pri upravljavcu ali operaterju zrakoplova.

3 ZAPISI

Vsak ocenjevalec beleži zapise o izvedenem ocenjevanju v kontrolne liste (OB05-xx) tako, da je razviden obseg in način ocenjevanja posameznih elementov sistema, glede na zahteve relevantnega standarda in vodil za preveritelje, kot tudi morebitne splošne ugotovitve in posebne pripombe ter navezava na ugotovljene neskladnosti. Še posebej pomembno je, da se za izvedene vertikalne presoje natančno opredeli področje (npr. dejavnost preverjanja, naprava).

Obvezna priloga kontrolne liste strokovnega ocenjevalca je tudi OB05-43 Poročilo o opazovani presoji. Poročilo se pripravi za vsak opazovani postopek posebej.

SA ob zaključku postopka akreditiranja izda akreditacijsko listino s prilogo v obsegu, v katerem je ugotovila izpolnjevanje pogojev za akreditacijo. V zapisih preveritelja se hranijo tudi informacije o državah članicah, kjer preveritelj opravlja preverjanje (Uredba (EU) št. 600/2012, člen 75). Zainteresirani javnosti so slednje informacije posreduje na zahtevo.

4 IZMENJAVA INFORMACIJ

4.1 Sodelovanje s preveriteljem

Preveritelj je, skladno z Uredbo (EU) 600/2012, člen 76(1) dolžan do 15. novembra vsako leto predložiti naslednje informacije:

- načrtovani čas in kraj preverjanj za naslednje leto,
- naslov in kontaktne podatke upravljavcev ali operaterjev zrakoplova, katerih poročilo o emisijah ali tonskih kilometrih se preverja.

Preveritelj je dolžan vse nastale spremembe v planu preverjanja sporočati sproti.

4.2 Sodelovanje z nacionalnim pristojnim organom

Skladno s členom 70(1) Uredbe (EU) 600/2012 SA vsako leto do **31. decembra** predloži pristojnemu organu, to je Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (v nadaljevanju MKO) sledeče informacije:

- seznam akreditiranih preveriteljev
- plan dela SA za področje akreditiranja preveriteljev. Plan vsebuje informacije o izvedbi SA nadzora/ponovne ocenitve dela akreditiranega preveritelja, vključno z datumi predvidenih opazovanih preverjanj, naslovom in kontaktnimi podatki upravljavca naprave, kjer se bo izvajalo opazovanje, o predvidenem času in kraju preverjanj (tudi za preverjanja v drugih državah članicah), ki jih bo opravil preveritelj in informacije o tem, ali je SA od nacionalnega akreditacijskega organa (NAB) države članice, kjer SA akreditiran preveritelj izvaja preverjanja,

zahtevala, da NAB opravi nadzorne dejavnosti. Te informacije se nanašajo na vsakega preveritelja posebej.

Upoštevajoč člen 70(3) Uredbe (EU) 600/2012 SA vsako leto do **1. junija** predloži MKO poslovno poročilo za predhodno enoletno obdobje, ki o vsakem preveritelju vsebuje najmanj sledeče informacije:

- podrobnosti o novo podeljenih akreditacijah za preverjanje poročil o emisijah toplogrednih plinov in obsegu akreditacije,
- morebitne spremembe obsega akreditacije pri akreditiranih preveriteljih,
- povzetek rezultatov nadzornih/ponovnih ocenjevanj,
- povzetek morebitnih izrednih ocenjevanj in razlogi zanje,
- o pritožbah zoper akreditiranega preveritelja in ukrepih, ki jih SA sprejme.

Poročilo posreduje SA tudi pristojnim organom državam članicam, kjer preveritelj opravlja dejavnost preverjanja.

4.3 Sodelovanje z pristojnim organom in akreditacijskim organom države članice

SA je ob morebitnem začasem odvzemu ali preklicu akreditacije preveritelja dolžna to informacijo posredovati MKO in relevantnemu pristojnemu organu ter NAB v državi članici, v kateri preveritelj opravlja preverjanja (Uredbe (EU) 600/2012, člen 71).

Skladno s členom 49(5) lahko akreditacijski organom države članice, ki je preveritelja akreditiral zaprosi SA, da izvaja nadzor nad preveriteljem akreditiranim v državi članici, ko le ta opravlja preverjanja na območju Slovenije. V tem primeru se SA z akreditacijskim organom države članice dogovori o načinu nadzora in ob morebitni izvedbi nadzora sporoči rezultate nadzora akreditacijskemu organu, ki je akreditirala preveritelja (Uredba (EU) 600/2012, člen 73(1)). Enako velja tudi če SA zaprosi za izvedbo nadzora nad SA akreditiranim preveriteljem, ko izvaja preverjanja v drugi državi članici. V primeru, da SA dobi s strani tujega akreditacijskega organa informacijo, da preveritelj, ki je akreditiran pri SA ne izpolnjuje zahtev Uredbe (EU) 600/2012 sprejme primerne ukrepe (Uredba (EU) 600/2012, člen 73(2)) in o njih obvesti akreditacijski organ, ki ji je posredoval poročilo o nadzoru (Uredba (EU) 600/2012, člen 73(3)).

V primeru, da SA podeli akreditacijo preveritelju, ki nima sedeža v Sloveniji, SA posreduje informacije iz točke 5.1 tudi pristojnemu organu države članice, v kateri ima preveritelj sedež.

Pri izmenjavi informacij z zainteresiranimi stranmi uporablja predloge za potočanje, ki se nahajajo na spletni strani:

http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring/documentation_en.htm

5 SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO

/

6 PREHODNE DOLOČBE

/

7 OBVLADOVANJE DOKUMENTA

Veljaven dokument se nahaja v i4 (informacijski sistem SA). Čistopis je objavljen na spletni strani SA, v tiskani obliki pa je dostopen na sedežu SA.

Izpisi in kopije dokumenta so informativnega značaja in niso obvladovani izvodi. Veljavnost teh dokumentov je treba preveriti v i4 ali na spletni strani SA.